

הוראה סודית של הרבנות רשימת המזרים

הלבבות השבורים

(המשך מעמוד 84)

די. המיספר הזה אינו תואם את חתך האוכלוסיה בארץ. האם מצב ליבם של היהודים הוא גרוע יותר מאשר ליבם של הערבים, שהם כ-17% מכל אורחי מדינת ישראל? האם מחלות-הלב מיוחדות ליהודים? או שבארץ אין מטפלים בלא-יהודים באותה המידה כמו ביהודים?

פה המקום להרגיש שכל מאמצי להשיג אי-פעם נתונים סטטיסטיים לגבי השתלתי לב למישרדי-בריאות, מקופת-הולים הכל לית או מקור אחר — עלו בתווה. מידע על מושתל-לב אינו מוכוון בשום מקום, אין השגחה מתמדת ומאורגנת.

עובדיה מצרי, מושתל-הלב הראשון בארץ: „הגברים בחברה שלנו נפגעים יותר מאוירת שינאה, קינאה, חוסר-מנוחה, ומתחים שונים. גברים ישראלים מונים לרופאים בשלב מאר חר מאוד, כשהמצב הוא כמעט בלתי-הפיך.”

לב חדש בחו"ל

ב ין 29 מושתל-הלב — ארבעה עברו השתלה בארץ, 25 בחוץ-לארץ. אחד בפאריס, אחד בלוס-אנג'לס, ארבעה בלונדון ו-20 בבריטל.

אותם שעברו ניתוחים בחוץ-לארץ, מספרים שאחד ההבדלים בין השתלות-הלב בחוץ-לארץ ובארץ הוא, ראשית כל, בהכנה שלפני הניתוח.

ההכנה כוללת שיחות פסיכולוגיות עם המועמד להשתלה, וגם עם קרובי-מישפחה. בקרובי-המישפחה מטפלים לא פחות מאשר מושתל-הלב עצמו. מלמדים אותם איך להתנהג בכל תקופות הטיפול במושתל.

בארץ, מספר מישהו חבר קיבוץ מישר-הגנג — הראשון שעבר לפני 25 שנה השתי לתלב בבריטל, שהוא כיום פעיל מאוד בין מושתל-הלב — קרובי-המישפחה נמצאים בלחץ הרבה יותר גדול. בארץ אין רופאים למנוחתם, והם מתמוטטים טוטאלית בזמן הניתוח לניתוח, בעת הניתוח עצמו, או לאחרי יו.

משרות בצבא

להשתל-לב

ר צעיר מבין המושתלים שהיה במיפגש הראשון הוא משה שושני, בן 20 מירד שלים. הוא שרת בחיליהם. כאשר התגייס נקבע לו פרופיל 97. בזמן שרותו התחיל להתלונן, וביקר לא-אחת אצל הרופא, אך לא זכה לתשומת-הלב של הרופאים. תוך צעיישנה ללא טיפול הידרדר מצבו עד כדי-כך, שכאשר התחילו הרופאים סוף סוף לטפל בו, לא נשארו הרבה דרכים לטיי פול בליבו. הוא נשלח להשתל-לב בבלגיה, על חשבון הצבא.

שינויים באישיות

ר סדנה שהתקיימה בסוף המיפגש, סיפרו מושתל-הלב ובני-מישפחותיהם לפסיכולוגים שאצל חלק מהם קיימת תופעה של שינויים משמעותיים בהתנהגותם כלפי קרובי-המישפחה וכלפי הסביבה. חזרתם לצי-בורה הרגילה נתקלת בעיות עם מעבידיהם, שאינם תמיד מוכנים להתייחס למושתל-הלב כמו למישהו החוזר לעבודה אחרי כריתת-תוספת.

במיפגש בהילטון לא נכחו רופאים-מומי חיים בנייתוח-לב, למרות שהזומנו. לא היו נציגים של מערכת-הבריאות ושל מישרד הבריאות. שרה-בריאית יעקב צור שלח מיבי רק-ברכה. גם במיפגש השני לא נכחו נציגים של מערכת-הבריאות. זכור לי איך קפצה שרת-הבריאות דאו ל-בית-החולים הדסה כדי להתנשק עם מושתל-הלב. מההגומה חסרת-הטעם של שושנה ארבל-אלמולוני עבר שרה-בריאית החריש יעקב צור להפגנה של כמעט זילזול בקבוצה הגדולה, ועדיין בעייתית, של החולים והוקר

העולם הזה 2700

וחוקי-התורה, בני אלפי השנים, גוברים על התינוק הדי מיסכו, שאמו הטאה לדת ולמוסר היהודי.

קטע ממשקל-הדין הרצוף, שניתן לאימוץ בבית-הדין הרבני, הוא מיסמך ייחודי האומר כי הילדים, שבהם עוסק משקל-הדין, אינם ילדי של הבעל, ועל כן יש לרווח על כך למישרדי-הדתות ולהורות לפעול בהתאם. בן יש לרשומם ברשימת מעוכבי-החיותן.

האשה, שגרמה לכך מהחומה, הפסידה את כתובתה מזהב, והיא אסורה לבעלה ולבעוליה. ועל החתום באו שלושת הרבנים, בשנת תשמ"ח.

אילנה אלון

לאור הצהרות הצדדים שאין להם ילדים משותפים פרט לבת ולאור כל החומר שבחוקים שבפנינו, הרי שחילדים שנולדו ביוון לאסם אינם ילדי של הבעל ויש לרשומם ברשימת מעוכבי חיותן, ויש לרווח על כך להנחלה חסרד לקנינו יחווה, ולחורות לפעול בהתאם.

האשה אסורה לבעלה וכן אסורה ואסורה וכן הבעל אסור ב- ואשה הפסידה לכתובתה.

פרט לאמור אין לצדדים זה כנגד זה כל חביעה שחיא הנובעת מקשר הנישואין שביניהם.

ניתן חיוס תשמ"ח (-) חרב (-) חרב

ההחלטה של הרבנות (שמות הצדדים מחוקים) ויש לרשומם ברשימת מעוכבי-החיותן.

חמישה יותר מאשר בארצות-הברית, ופי שיי שה יותר מאשר באירופה. אותי מעניינת השאלה איך בכלל מגיעים למצב שבו הטיפול היחיד שנשאר הוא השתי לתלב. בעיות גנטיות? בעיות סכיזיות? צורת-החיים? הנוחה רפואית בטיפול בהתחלת המחלה? רשלנות רפואית באבחנות ובהמשך הטיפול?

אחד ממושתל-הלב מסר את דבריו של הפרופסור גרי בורמן מהדסה, שלהשתלות לב ממתנים בארץ כעת עוד 60 גברים. זה שובר את כל השיאים בעולם.

השאלה היא: אם הם זקוקים להשתלת-לב, מדוע אין מנתחים אותם, ולא משנה בארץ או בחו"ל? ואולי אינם זקוקים לכך, אולי עליהם לקבל טיפול לא-ניתוחי ולא דראמתי כמו השתלת-לב? אגודת יב"ד אספה ב-1988 כחמישה מיליון דולר. זהו סכום מאוד מכובד, היכול לאפשר לנהל את הטיפול במחלות-לב בצורה מיקצועית ויעילה, ולא על-ידי חובכנים בעלי כוונות טובות. במיפגשים היו עוגות טריות ופרחים שנעצו ברשימה של מושתל-הלב. אך בגלל שאלות קשות שהתעוררו בליבי, יצאתי מן המיפגשים בלב כבד. יש לעשות את הכל כדי להגיע למצב שבו לא נדרש להשתלת-לב, ואם בכל זאת אין ברירה ומחליפים את הלב, כי אז יש לעשות זאת בתנאים הטובים ביותר ולספק טיפול יעיל, טוב ומתאים לאחר הניתוח, כדי שכל המאמצים האישיים והחברתיים לא יהיו לשווא.

נראה לי כי מאוד חשוב ללמוד גם את תולדותיו של כל אחד ממי שעברו השתלות לב, כדי להוציא מסקנות. מה גרם להם להגיע למצב, שהמוצא ממנו הוא רק השתלת-לב? זו יכולה להיות תרומה גדולה מאוד למערכת-הבריאות כולה. לימוד בעיותיו של כל אחד ואחד מושתל-הלב חייב להיעשות לא על-ידי גוף וולונטרי שהוא רחוק מהרפרו-אח עצמה. אנשים שקיבלו את ליבם של אחרים יכולים בצורה זו לתרום ולתת לחברה, ולא רק לקבל.

נכים או לא?

אחת מן השאלות, המדאיגות את מושי-תליהלב, נוגעת ליכולת להתקיים בכבוד ולקבל הקצבה מהביטוח הלאומי, המתאימה למצב-בריאותם. יש כאן פרדוקס בירוקרטי: אין בחוקי הנכות של הביטוח-הלאומי הגדרת המצב שלאחר השתלת-לב. מושתל-הלב יכול להיות, לפי מצבו לפני הניתוח, מוגדר כנכה במאה אחוז, ולאחר הניתוח הוועדות הרפואיות אינן יודעות איך להגדיר את מצבו. חייבים לטפל בעניין זה, כדי לספק לא נשים אלה, הממשיכים להיות מוגבלים כמעט במאה אחוז בכל דבר, ושאנם מסוגלים להמשיך להתפרנס בעצמם, להתקיים בכבוד ולהאריך את חייהם.

מובלים במחלות-לב

פי הסטטיסטיקה, יחסית לאוכלו-סיה אצלנו, השתילו לכנות פי ארבעה

קום לתשומת-ליבו של הציבור כולו, ולא רק של הרופאים.

יש אמא, אין אבא

ר פרופסור הילל לקס הרגיש בהרצאתו שהטיפול שאחרי-הניתוח אינו פחות חשוב מאשר הניתוח עצמו. פרט לצורך לקבל כל החיים תרופה נגד דחיית-הלב (Cyklosporin), עוברים החולים בשנה הראשונה כ-15-25 ביופסיות של שריר-הלב, מקבלים כ-12-25 תרופות כיום מבקרים רופאים לא פחות מ-30-40 פעם.

בהתאם לנתונים שנאספו בקליניקות בארצות-הברית, עולה כיום ניתוח השתלת לב כ-50 אלף דולר. לאחר הניתוח, הטיפול בחולה ללא סכוכים מיוחדים עולה כ-35 אלף דולר בשנה הראשונה, כ-15 אלף דולר בשנה השנייה, כ-5000 דולר מהשנה השלישית והלאה. כל חמש השנים הראשונות של מושתל-הלב עולות כ-70 אלף דולר.

חוששני — וכך העירו גם מושתל-הלב — שאף חלק קטן מסכומים אלה אין משי-קיעים בטיפול בהם. פרופסור הילל לקס: „אם לא מקבלים החולים את הטיפול שלאחר הניתוח בצורה המכסימלית, הסיכויים לעבור את השנה הראשונה, ואף להגיע לחמש שנות-חיים לאחר הניתוח, קלושים מאוד.” משתמע מכך שמושתל-הלב במדינת ישראל עלולים למות מחוסר טיפול בהם. אחרי ששמעו את הרצאתו של האורה מאר צות-הברית, חוששני שהרגשתם אינה טובה, והם עלולים לאבד את הביטחון ואת התקווה. לכן צריך לטפל בצורה דחופה בעניין של מושתל-הלב לאחר השתלת-הלב.